

Proposta de resolució de l'Assemblea de l'ACM

(10 de desembre de 2024 - Martorell)

Per un nou finançament local que doni resposta als reptes de la societat actual

1. La necessitat de reformar el finançament local

L'ACM ha presentat recentment l'Observatori de Finances Locals, una nova eina per sensibilitzar i denunciar el dèficit estructural de finançament que pateixen els ens locals del nostre país.

La complexitat de la nostra societat troba com a primera resposta unes administracions locals que treballen amb l'objectiu de la inclusió social i de la igualtat d'oportunitats però amb unes eines financeres i jurídiques totalment desfasades.

A més, amb el pas dels anys des de la recuperació de la democràcia, es posa cada vegada més en evidència que l'administració local sovint no rep el respecte i la corresponsabilitat des de les institucions europees, estatals i nacionals.

Reptes com les crisis econòmiques, la pandèmia, les noves migracions, l'equitat social i territorial i l'atenció als més vulnerables tenen sempre resposta des de l'administració local, però sense que els recursos i la capacitat d'incidir en la legislació i en les decisions estratègiques estiguin en igualtat de condicions que la resta d'administracions.

Amb les dades de l'Observatori es constata, més que mai, la necessitat d'un nou finançament local. La pèrdua d'ingressos per la reforma de l'impost sobre les plusvàlues, l'aixecament de la suspensió de les regles fiscals que impedeixen la utilització dels romanents i el compliment del 0,2% de superàvit han anat en la línia d'una tutela financera que ofega les corporacions locals.

Tot això, s'agreuja per la situació socioeconòmica i per decisions que afecten els nostres pressupostos sense que hi puguem participar i sense contrapartida, com els increments salarials acordats per l'Estat.

2. Unitat del municipalisme

Aquesta no és una causa que des del municipalisme puguem afrontar des de posicions partidistes, o amb prejudicis ideològics, territorials o de pertinença a diferents organitzacions municipalistes. Només des de la unitat del món local tindrem la força per fer-nos respectar, per a treballar conjuntament amb la resta d'administracions però amb una situació d'igualtat i respecte mutu.

3. Marc jurídic nou

Els canvis estructurals necessiten empara i seguretat jurídica. Els grans principis en què es basteix el municipalisme no tenen avui cap contingut si no es posen al dia. L'autonomia local, la suficiència financera, la subsidiarietat, la cooperació, la col·laboració i la corresponsabilitat entre administracions, són conceptes absolutament ineficaços si no es concreten normativament per poder donar resposta a la realitat que avui hem d'afrontar.

En aquest sentit, cal celebrar l'impuls d'iniciatives com l'Estatut del municipi rural, treballat conjuntament entre la Generalitat i les entitats municipalistes i que en aquest moment s'està tramitant al Parlament. Però ens cal anar més enllà. La llei de governs i finances locals ha de regular el sistema de governs locals de Catalunya, posant al dia l'organització, les competències, el finançament, les relacions entre els diferents nivells de governs locals al nostre país i les relacions amb la Generalitat. Una Llei que s'ha d'acordar amb el consens de les entitats municipalistes.

4. Relacions entre administracions

Un dels principals reptes és que la relació entre els diferents nivells d'administració no sigui de submissió orgànica en una prelació en el que el món local només és executor de les decisions que prenen la resta d'administracions però, en canvi, el primer a atendre i resoldre les necessitats de la ciutadania.

I això ha esdevingut un problema estructural real per la poca incidència del món local en les decisions estratègiques en l'àmbit europeu, estatal i nacional. Aquesta situació comporta que sovint aquestes decisions no incorporin el coneixement i la sensibilitat per les necessitats de la societat d'avui que sí pot incorporar la proximitat del món local.

Un exemple clar és la demanda que sovint es fa des de la societat civil -ciutadania, entitats, empreses- de vetllar per la simplificació administrativa per la complexitat que genera la mateixa administració. Precisament des del món local, reclamem que les relacions administratives i financeres entre administracions se simplifiquen per afavorir l'agilitat dels procediments i esmerçar els recursos públics en la intervenció social que necessitem. La necessària transparència i integritat en l'ús dels recursos públics no poden ser l'excusa per la gran quantitat d'hores esmerçades en aquesta relació entre administracions que, més enllà de buscar l'eficàcia i eficiència dels recursos públics, s'ha convertit en una auditoria permanent dels processos burocràtics.

Cal fugir de procediments basats en concurrència competitiva entre administracions i anar a solucions com els contractes programa, els convenis interadministratius o les convocatòries amb concurrència no competitiva i amb criteris objectivables consensuats entre les diferents administracions. L'objectiu és donar estabilitat i continuïtat a les polítiques públiques a nivell local i fer-ho amb l'agilitat que ha de tenir la relació entre administracions que incorporen, en tots, els casos el rigor jurídic i econòmic-financer que ja exigeix el nostre ordenament jurídic.

5. Propostes concretes

Treballarem per una reforma estructural del finançament local, però mentre aquest nou finançament s'aprova, ens calen mesures immediates, que es concreten en les següents propostes:

- **5.1. Increment Fons incondicionats: millora del Fons de Cooperació Local**

El pròxim pressupost de la Generalitat ha de contemplar una millora substancial del Fons atesa la situació en la qual es troben els Ajuntaments i els Consells Comarcals. D'una banda, l'augment dels Fons incondicionats per a tots els Ajuntaments, posant l'accent en aquells que per les seves característiques tenen menys recursos i menys estructura per afrontar les obligacions, en la línia del que es proposa en el projecte de Llei de l'Estatut del Municipi Rural, actualment en tramitació parlamentària.

I de l'altra, tenint en compte la demanda del Fòrum Comarcal de l'ACM (que agrupa tots els Consells Comarcals del nostre país), incrementar també de manera substancial els fons incondicionats dels Consells Comarcals per poder fer front a la greu situació financera en la qual es troben, per l'augment de les despeses

estructurals (personal, subministraments, etc.), pel no finançament de les despeses indirectes dels serveis delegats pels mateixos Ajuntaments o per la Generalitat i, en general, per a poder donar continuïtat a la prestació de serveis que d'altra manera fora impossible cobrir per als municipis més petits.

Des de l'ACM proposem els següents increments:

- 10% a nivell general per a tots els Ajuntaments
- 15% per als municipis rurals (de 500 a 2000 habitants)
- 20% per als municipis rurals d'especial atenció (fins a 500 habitants)
- 10% per als Consells Comarcals
- 15% per als Consells Comarcals rurals.

• 5.2. Finançament competències delegades i compartides

Revisar i actualitzar les aportacions per aquestes competències, que contemplin tant els increments salarials i de les despeses fixes com la quantificació i el pagament de les despeses indirectes que comporten la prestació dels serveis. A més cal que la tramitació de les aportacions sigui a través de transferències i no per subvenció, agilitzant i simplificant els tràmits.

• 5.3. Regles fiscals. Utilització dels romanents

La suspensió de l'aplicació de les regles fiscals als Ajuntaments, va permetre utilitzar els romanents de tresoreria durant tres anys. Continuem sense una proposta de modificació estructural dels Ajuntaments que permeti posar fi a una situació que ha comportat que tot i haver d'assumir serveis impropis, increments de costos, increments salarials, despeses indirectes de serveis delegats o compartits, no s'ha millorat el finançament dels ens locals.

L'aixecament de la suspensió de l'aplicació de les regles fiscals, no permet la utilització dels romanents, excepte per amortitzar el deute i les inversions permeses per l'Estat, i és una mesura que va en contra de donar als ens locals la capacitat d'afrontar les necessitats de cada comunitat local amb recursos propis.

Cal que mentre el nou finançament no sigui efectiu, es pugui disposar dels romanents en cas de necessitat i, per tant, exercir l'autonomia local amb els mateixos fons per a donar resposta a les necessitats de cada municipi.

- **5.4. Repartiment del límit de dèficit**

Els ens locals són els que més han contribuït a rebaixar el deute de les administracions públiques a l'Estat. El repartiment que l'Estat ha anat fent cada any de la limitació del dèficit a l'administració estatal, autonòmica i local, ha estat especialment exigent per a l'administració local, que el 2024 se li ha exigint un superàvit del 0,2%.

Cal que els ens locals puguin participar en la determinació del percentatge que s'atribueix a cada administració en la limitació del deute i que es tingui en compte per als futurs exercicis pressupostaris l'esforç que ja han fet els ens locals.

- **5.5. Compensació per les pèrdues pel canvi normatiu en la plusvàlua**

Cal compensar la pèrdua que els Ajuntaments han patit pel canvi normatiu i que aquesta compensació es consolidi com a fixe en les aportacions de l'Estat als Ajuntaments. La reducció dels ingressos per aquest concepte, no han tingut ni cap altra figura impositiva nova ni la compensació amb un ingrés fix en les aportacions de l'Estat.

- **5.6. Compensació automàtica dels increments per Llei del capítol I**

Cal que qualsevol increment salarial que afecti serveis o programes que es prestin des del món local, s'incorpori de manera automàtica com a increment del finançament.

- **5.7. Quantificació i finançament serveis impropis**

Tot i la prohibició legal, els serveis impropis que o bé no es presten per l'administració que li pertoca o bé es presten de manera insuficient o parcial i s'han de complementar, no estan ni quantificats ni finançats. Els ens locals, com administració més propera al ciutadà, acaben prestant uns serveis pels quals no tenen competència, però que la ciutadania necessita.

Des de l'ACM, com a entitat municipalista que agrupa la totalitat d'Ajuntaments, Consells Comarcals i Diputacions, fem una crida a revertir d'una vegada per totes l'actual situació, tant amb propostes estructurals com amb propostes més concretes

i a curt termini. Hem demostrat a bastament la nostra lleialtat institucional des dels valors de la proximitat i del coneixement de les nostres comunitats locals, però ens cal posar al nivell institucional que els pertoca a les administracions locals, les més ben valorades per la ciutadania.

Martorell, 10 desembre de 2024.